РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 4 (69)

Липень – серпень 2026 р.

DOI 10.53672/ej.4.2026

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.4.2026

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2026, № 4 (69)

липень – серпень 2026 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.4.2026[1]
ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2026. — № 4 (69) (липень – серпень 2026). — 54 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2026
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2026

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 13

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *13*

Green M. «Скільки часу потрібно, щоб зупинитися?» Методологічний аналіз часу від сприйняття до гальмування водієм. Transportation Human Factors. 2000. Т. 2, № 3. С. 195–216. 13

1.2. Судово-психологічна експертиза *16*

Опитування дитини дитячим психологом це реалізація права дитини бути вислуханою, яке базується на трьох міждисциплінарних стандартах: безпечне середовище, відсутність примусу, залучення компетентного фахівця 16

1.3. Судова практика *19*

Рада адвокатів України. Рада адвокатів України рішенням від 1 травня 2026 року роз'яснила: статус судового експерта — навіть без фактичного виконання жодної експертизи — є обставиною несумісності за п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» 19

1.4. Рецензії та нові видання *23*

Деркач В. В., Назаров О. А. Медіація (збірник) 23

Rybicki P. Звіт 25

Назаров О. А. Щоденник 28

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 32

На думку штучного інтелекту Gemini, який виконує запити від ШІ в Google та штучного інтелекту Claude, найвідомішим незалежним судовим експертом психологом (поліграфологом) в Україні є кандидат психологічних наук, доцент Назаров Олег Анатолійович (м. Київ) 32

Виступ Ольги СТЕЛЬМАХ, заступника керівника "правового судово-експертного управління" Директорату Міністерства юстиції України 24 липня на EXPERT'2026 засвідчив, що Мін'юст обрав централізацію замість реформи: уніфікація без якості 32

Відкритий лист Європейській комісії (ЄК) від спільноти приватних судових експертів про багаторічне гальмування судово-експертної реформи в Україні та прохання зробити застереження в позиції ЄК по законопроєкту щодо уніфікації судово-експертної діяльності . . . 33

06 лютого 2026 року започаткована нова ера недержавної експертизи в Україні: реалізація рекомендацій Проєкту «Право-Justice» створення громадської спілки "Конфедерація недержавних судових експертів та експертних організацій України" 33

Сучасна судова експертиза України: запрошуємо судових експертів і замовників експертиз долучитися до опитування 2026 33

Як стати судовим експертом в Україні? Присвоєння кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю: поради, документи, теоретична підготовка 34

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 38

Психофізіологічний апаратурний комплекс «Хист» 38

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 42

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 45

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 48

ВИХІДНІ ДАНІ 54

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Звертаємо увагу: це реферативно-науковий журнал. Частина матеріалів номера — оригінальні статті, частина — реферати праць, які вже були опубліковані раніше: у фахових виданнях, на сайтах судів і державних органів. Реферати ми подаємо за правилами передруку: з іменем автора, незміненою назвою, бібліографічним описом першої публікації та посиланням на неї. Анотація до кожного матеріалу допоможе швидко вирішити, з чого почати читання.[1]

Шановні читачі! Позаду кожного рішення суду стоять факти, а позаду фактів — знання фахівців. Номер 2026, № 4 (69) відкриває 6 матеріалів, присвячених таким темам: медіація, права дитини і сімейні спори, нормативне регулювання експертизи.

> *Сторінка історії науки. Базу ДНК-профілів INTERPOL створили 2002 року. За даними INTERPOL, нині вона містить понад 280 тисяч профілів від 87 держав-членів.*[2]

Свіжі події професійного життя ми зібрали в розділі «Новини журналу». Повертайтеся до архіву журналу частіше: щотижня тут з'являються нові матеріали, а редакція чекає на ваші статті.

Редакція журналу

Цифри війни. Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 31 серпня 2026 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 17 257 цивільних осіб, серед них 835 дітей, і поранення 53 693 цивільних осіб, серед них 3 247 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]

Рятувальники ДСНС гасять пожежу в Слов'янську після удару трьома російськими авіабомбами 26 серпня 2026 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ’ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення. 16 вересня 2024 р. Чернігівський районний суд Чернігівської області заочно засудив двох російських військовослужбовців до довічного позбавлення волі, 4 лютого 2026 р. Київський апеляційний суд залишив вирок у силі[5]. Любов Ха-

речко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Гіркий вінець»[6]

Читати вірш «Гіркий вінець» у збірнику (с. 33)

> **Судді — жертви війни.** Станом на 31.08.2026 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше четверо суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022) [5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[8]; Леонід Лобойко (суддя Верховного Суду, 28.09.2024)[9]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[10]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. DNA. INTERPOL. URL: https://www.interpol.int/en/How-we-work/Forensics/DNA (data zvernennia: 04.11.2026).

3. HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of civilians in armed conflict — August 2026 update" (opubl. 16–17.09.2026). URL: https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2026-09/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28August%29_ENG.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

4. DSNS Ukrainy. Riatuvalnyky DSNS hasiat pozhezhu v Sloviansku pislia udaru troma rosiiskymy aviabombamy 26 serpnia 2026 r [State Emergency Service Rescuers Extinguishing a Fire in Sloviansk After a Strike by Three Russian Aerial Bombs on 26 August 2026] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destructions_in_Sloviansk_after_Russian_attack,_2026-08-26_(01).webp (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Chotyry roky pravosuddia v umovakh viiny — chernihivska suddia Liubov Kharechko bula rozstriliana rosiiskymy viiskovymy [Four Years of Justice in Wartime: Chernihiv Judge Liubov Kharechko Was Shot Dead by Russian Soldiers]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2026. 24 liut. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/cotiri-roki-pravosudda-v-umovah-vijni-cernigivska-sudda-lubov-harecko-bula-rozstrilana-rosijskimi-vijskovimi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vyshcha rada pravosuddia vyslovliuie shchyre spivchuttia z pryvodu smerti suddi Verkhovnoho Sudu Leonida Loboika [The High Council of Justice Expresses Sincere Condolences on the Death of Supreme Court Judge Leonid Loboiko]. Vyshcha rada pravosuddia : ofitsiinyi vebsait. 2024. 28 veres. URL: https://hcj.gov.ua/news/vyshcha-rada-pravosuddya-vyslovluye-shchyre-spivchuttya-z-pryvodu-smerti-suddi-verhovnogo-sudu (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

10. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

«Скільки часу потрібно, щоб зупинитися?» Методологічний аналіз часу від сприйняття до гальмування водієм. Transportation Human Factors. 2000. Т. 2, № 3. С. 195–216.[1]

Green M.

Реферат · оприлюднено 13.08.2026

Реферат. М. Ґрін (Marc Green) у статті «How Long Does It Take to Stop? Methodological Analysis of Driver Perception-Brake Times», опублікованій у журналі «Transportation Human Factors» (2000, т. 2, № 3, с. 195–216), виходить з того, що дослідження часу реакції людини на гальмування дають дуже різноманітні результати. Мета праці полягає в тому, щоб на основі аналізу великої кількості наборів даних оцінити типовий час від сприйняття сигналу до початку гальмування для конкретних умов руху. Найважливішою змінною, за Ґріном, є очікування водія, яке змінює час реакції приблизно вдвічі. Якщо водій повністю обізнаний, коли й де з'явиться сигнал до гальмування, він здатен розпізнати його й перенести ногу з педалі акселератора на педаль гальма приблизно за 0,70–0,75 с. Реакція на несподівані, але типові сигнали, як-от стоп-сигнали автомобіля попереду, триває близько 1,25 с, а на раптові події, наприклад об'єкт, що несподівано виникає на шляху руху транспортного засобу, близько 1,5 с. Ці показники певною мірою залежать і від інших чинників: віку та статі водія, когнітивного навантаження й терміновості ситуації. Запропоновані автором значення увійшли до наукового обігу як класичний підсумок ролі очікуваності: Г. Маркула зі співавторами (2016) наводять їх саме в цьому значенні, водночас зазначаючи, що канонічні, незалежні від ситуації величини критикував Х. Суммала (2000), а в достатньо гострих ситуаціях час реакції на несподівані події може скорочуватися до 1 с і менше. Для судових експертів-автотехніків і психологів праця Ґріна обґрунтовує потребу диференціювати час реакції водія залежно від рівня очікуваності події, а не користуватися єдиним нормативом, і водночас нагадує, що узагальнені оцінки потребують урахування віку, когнітивного навантаження та терміновості конкретної дорожньої ситуації під час реконструкції пригоди.

Ключові слова: час реакції водія, час від сприйняття до гальмування, очікування водія, несподівана подія, стоп-сигнали, когнітивне навантаження, терміновість ситуації, автотехнічна експертиза, реконструкція ДТП.

"How Long Does It Take to Stop?" Methodological Analysis of Driver Perception-Brake Times

Green M.

Abstract. Estimates of driver perception-brake reaction time are central to the reconstruction of road traffic collisions, yet published studies report widely divergent values. In this article, published in Transportation Human Factors (2000, Vol. 2, No. 3, pp. 195–216), Marc Green addresses this inconsistency by analysing a large number of reaction time data sets in order to estimate typical values for specific driving conditions. Green identifies driver expectation as the most important variable, changing reaction time by a factor of about two. A driver who is fully aware of the time and location of a braking signal can detect it and move the foot from the accelerator to the brake pedal in approximately 0.70–0.75 s. Responses to unexpected but common signals, such as the brake lights of a lead vehicle, take about 1.25 s, while responses to surprise events, such as an object suddenly moving into the driver's path, take about 1.5 s. These values are further modified by driver age and gender, cognitive load and the urgency of the situation. Later research has treated Green's figures as a classic summary of the role of expectancy: Markkula and colleagues (2016) note that such canonical, situation-independent values were criticised by Summala (2000) and that in sufficiently urgent situations responses to unexpected events may fall to 1 s or less. For forensic road traffic experts and psychologists, the article supports the use of reaction time values differentiated by the driver's level of expectation rather than a single fixed norm, while indicating the need to adjust such estimates for age, cognitive load and urgency.

Keywords: driver reaction time, perception-brake time, driver expectation, surprise events, brake lights, cognitive load, situational urgency, accident reconstruction, human factors.

Першоджерело: Green M. «How Long Does It Take to Stop?» Methodological Analysis of Driver Perception-Brake Times. Transportation Human Factors. 2000. Vol. 2, No. 3. P. 195–216. DOI.[2]

DOI: **10.1207/STHF0203_1**[2]. Реферат оприлюднено в журналі 13.08.2026.

REFERENCES

1. Green M. "Skilky chasu potribno, shchob zupynytysia?" Metodolohichnyi analiz chasu vid spryiniattia do halmuvannia vodiiem ["How Long Does It Take to Stop?" Methodological Analysis of Driver Perception-Brake Times]. Transportation Human Factors. 2000. T. 2, № 3. S. 195–216 : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/19161-green-m-skilki-chasu-potribno-shchob-zupinitisya-metodologichnij-analiz-chasu-vid-sprijnyattya-do-galmuvannya-vodiem-transportation-human-factors-2000-t-2-3-s-195-216 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Green M. «How Long Does It Take to Stop?» Methodological Analysis of Driver Perception-Brake Times. Transportation Human Factors. 2000. Vol. 2, No. 3. P. 195–216. DOI. DOI: https://doi.org/10.1207/STHF0203_1. URL: https://doi.org/10.1207/STHF0203_1 (data zvernennia: 04.11.2026).

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Опитування дитини дитячим психологом це реалізація права дитини бути вислуханою, яке базується на трьох міждисциплінарних стандартах: безпечне середовище, відсутність примусу, залучення компетентного фахівця[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2026

Анотація. Право дитини бути вислуханою в спорах щодо її виховання та місця проживання закріплене ст. 171 Сімейного кодексу України та ст. 12 Конвенції ООН про права дитини, проте його реалізація в судовій практиці потребує участі фахівця, здатного врахувати вікові особливості дитини. Редакція журналу обґрунтовує, що опитування дитини дитячим психологом є одним зі способів реалізації цього права, і спирається на Керівні принципи

Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей (2010), які допускають залучення спеціально навченого дитячого психолога. Сформульовано три міждисциплінарні стандарти. Перший стосується компетентності: опитування або вислуховування дитини має проводити навчений фахівець, тобто дитячий психолог, а за умови спеціальної підготовки також соціальний працівник, слідчий, суддя чи адвокат, який розуміє вікові особливості дитини. Другий вимагає безпечного середовища: участь саме дитячого психолога є обов'язковою або вкрай рекомендованою, коли йдеться про дітей-жертв чи свідків насильства, щоб запобігти повторній травматизації, зокрема за моделлю «Барнахус». Третій стандарт виходить з того, що висловлення думки є правом, а не обов'язком: дитину вислуховують у спосіб, що відповідає її зрілості, і не примушують говорити проти її волі. З цих стандартів виведено ключові вимоги до процедури: адаптивність форми, місця й мови спілкування до віку дитини, добровільність та проведення опитування в спеціально обладнаних, дружніх до дітей приміщеннях. Додано посилання на рекомендації ЮНІСЕФ ECARO щодо правової допомоги, орієнтованої на дітей (жовтень 2018 р.). Як практичне втілення цих вимог описано Київський кабінет психологічної діагностики та допомоги, створений на базі робочого місця атестованого судового експерта-психолога (керівник канд. психол. наук, доцент О. А. Назаров). Кабінет обладнано манежами, дитячим ліжечком, пеленальним столиком, столиком-пісочницею, відеоспостереженням із можливістю дистанційно стежити за поведінкою дитини із сусідньої кімнати та психодіагностичними методиками для дітей різного віку. Матеріал корисний суддям, адвокатам і психологам, які організовують заслуховування дитини.

Ключові слова: право дитини бути вислуханою, опитування дитини, дитячий психолог, ст. 171 Сімейного кодексу України, Конвенція ООН про права дитини, правосуддя, дружнє до дітей, по-

вторна травматизація, модель «Барнахус», безпечне середовище, добровільність.

Interviewing a Child by a Child Psychologist as the Realisation of the Child's Right to Be Heard, Based on Three Interdisciplinary Standards: A Safe Environment, Absence of Coercion and Involvement of a Competent Professional

Abstract. Children capable of expressing their views must be heard in disputes over their upbringing and place of residence, as required by Article 171 of the Family Code of Ukraine and Article 12 of the UN Convention on the Rights of the Child, but courts need practical mechanisms that respect a child's age and vulnerability. This editorial paper argues that an interview conducted by a child psychologist is one way of giving effect to the right to be heard, drawing on the 2010 Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, which allow a specially trained child psychologist to be involved. Three interdisciplinary standards are set out. First, the child should be heard by a trained professional: a child psychologist or, after special training, a social worker, investigator, judge or lawyer who understands age-specific development. Second, a safe environment is required, and the involvement of a child psychologist is mandatory or strongly recommended for child victims and witnesses of violence in order to prevent re-traumatisation, for example under the Barnahus model. Third, expressing a view is a right rather than an obligation, so a child must be heard in a manner suited to his or her maturity and must never be compelled to speak. These standards translate into requirements of adaptability of form, place and language, voluntariness and child-friendly premises. The paper refers readers to UNICEF ECARO recommendations on child-centred legal aid (2018) and describes a Kyiv office for psychological diagnostics and assistance equipped for work with young children, including video monitoring that allows remote observation from an adjacent room. The paper is addressed to judges, lawyers and psychologists who organise child hearings.

Keywords: child's right to be heard, child interview, child psychologist, Family Code of Ukraine, UN Convention on the Rights of the Child, child-friendly justice, re-traumatisation, Barnahus model, safe environment, voluntariness.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2026.

REFERENCES

1. Opytuvannia dytyny dytiachym psykholohom tse realizatsiia prava dytyny buty vyslukhanoiu, yake bazuietsia na trokh mizhdystsyplinarnykh standartakh: bezpechne seredovyshche, vidsutnist prymusu, zaluchennia kompetentnoho fakhivtsia [Interviewing a Child by a Child Psychologist as the Realisation of the Child's Right to Be Heard, Based on Three Interdisciplinary Standards: A Safe Environment, Absence of Coercion and Involvement of a Competent Professional]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/opros-rebenka-v-sude/18770-opituvannya-ditini-dityachim-psikhologom-tse-realizatsiya-prava-ditini-buti-vislukhanoyu-yake-bazuetsya-na-trokh-mizhdistsiplinarnikh-standartakh-bezpechne-seredovishche-vidsutnist-primusu-zaluchennya-kompetentnogo-fakhivtsya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВА ПРАКТИКА

Рада адвокатів України рішенням від 1 травня 2026 року роз'яснила: статус судового експерта — навіть без фактичного виконання жодної експертизи — є обставиною несумісності за п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»[1]

Рада адвокатів України.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 01.07.2026

Реферат. Рада адвокатів України рішенням від 1 травня 2026 року роз'яснила, як застосовувати п. 4 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», що відносить судово-

експертну діяльність до обставин, несумісних з адвокатською. Предметом роз'яснення стала ситуація, коли адвокат має кваліфікацію судового експерта, внесений до Реєстру атестованих судових експертів, але експертиз фактично не виконує. Матеріал підготовлено за публікацією видання «ADVOKAT POST» з посиланням на повний текст рішення, оприлюднений на сайті НААУ. РАУ сформулювала три позиції. Перша: несумісність виникає вже з самого факту включення особи до Реєстру, навіть без жодного доручення на проведення експертизи і без підписаного висновку, адже судово-експертна діяльність є триваючим публічно-правовим статусом, а не разовою дією. Друга: моментом виникнення несумісності є дата рішення експертно-кваліфікаційної комісії про присвоєння кваліфікації судового експерта та складення присяги; відтоді адвокат зобов'язаний протягом трьох днів подати заяву про зупинення адвокатської діяльності. Третя: підхід «перебуваю в реєстрі, але не виконую експертиз» визнано неприйнятним, бо несумісність є об'єктивною категорією і не залежить від декларативних заяв адвоката про невчинення певних дій. Єдиним законним механізмом збереження обох кваліфікацій РАУ назвала тимчасове зупинення права на проведення судових експертиз у порядку ст. 16-1 Закону України «Про судову експертизу» з повідомленням регіональної ради адвокатів про усунення несумісності; якщо ж експертизу потрібно фактично провести, зупиняється адвокатська діяльність. Адвокатам, які вже мають кваліфікацію судового експерта і перебувають у Реєстрі, надано 30 календарних днів від дня офіційного опублікування рішення, щоб усунути несумісність одним із двох способів, а продовження адвокатської діяльності за наявності несумісності кваліфіковано як дисциплінарний проступок. Роз'яснення безпосередньо стосується правників, атестованих як судові експерти, регіональних рад адвокатів і органів адвокатського самоврядування, що розглядають дисциплінарні справи, а також сторін процесу, яким важливо переконатися в бездоганності статусу захисника чи представника.

Ключові слова: несумісність, адвокатська діяльність, судово-експертна діяльність, Рада адвокатів України, Реєстр атестованих судових експертів, експертно-кваліфікаційна комісія, зупинення адвокатської діяльності, зупинення права на проведення експертиз, дисциплінарний проступок, Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закон «Про судову експертизу».

By Its Decision of 1 May 2026, the Council of Advocates of Ukraine Clarified That the Status of a Forensic Expert, Even Without Performing Any Examination, Constitutes Incompatibility Under Article 7(1)(4) of the Law "on the Bar and Practice of Law"

Rada advokativ Ukrainy.

Abstract. Ukrainian law lists forensic expert activity among the activities incompatible with practising as an advocate (Article 7(1)(4) of the Law of Ukraine "On the Bar and Practice of Law"). The issue addressed here is whether an advocate who holds a forensic expert qualification and is entered in the Register of Certified Forensic Experts, but does not actually perform examinations, is in breach of this rule. The item summarises the decision of the Council of Advocates of Ukraine of 1 May 2026 as reported by the legal outlet ADVOKAT POST, with a link to the full text published by the Ukrainian National Bar Association. The Council took three positions. Incompatibility arises from the mere fact of inclusion in the Register, without any assignment or signed expert opinion, because forensic expert activity is a continuing public-law status rather than a one-off act. It begins on the date of the decision of the expert qualification commission awarding the qualification and of taking the expert's oath, after which the advocate has three days to apply for suspension of legal practice. The argument "I am registered but perform no examinations" is rejected as incompatibility is an objective category independent of the advocate's declarations. The only lawful way to retain both qualifications is to suspend the right to conduct forensic examinations under Article 16-1 of the Law of Ukraine "On Forensic Examination" and to notify the regional council of advocates; where an examination must actually be carried out, legal practice

is suspended. Advocates already in the Register have 30 calendar days from official publication to cure the incompatibility, and continued practice in breach is a disciplinary offence. The clarification matters for lawyers certified as forensic experts and for bar self-governance bodies.

Keywords: incompatibility, advocate, practice of law, forensic expert activity, Council of Advocates of Ukraine, Register of Certified Forensic Experts, expert qualification commission, suspension of legal practice, disciplinary offence, Ukrainian National Bar Association.

Першоджерело: Рішення Ради адвокатів України від 01.05.2026.
[2] Реферат оприлюднено в журналі 01.07.2026.

REFERENCES

1. Rada advokativ Ukrainy. Rada advokativ Ukrainy rishenniam vid 1 travnia 2026 roku roziasnyla: status sudovoho eksperta — navit bez faktychnoho vykonannia zhodnoi ekspertyzy — ye obstavynoiu nesumisnosti za p. 4 ch. 1 st. 7 Zakonu "Pro advokaturu ta advokatsku diialnist" [By Its Decision of 1 May 2026, the Council of Advocates of Ukraine Clarified That the Status of a Forensic Expert, Even Without Performing Any Examination, Constitutes Incompatibility Under Article 7(1)(4) of the Law "on the Bar and Practice of Law"] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/18767-rada-advokativ-ukrajini-rishennyam-vid-1-travnya-2026-roku-roz-yasnila-perebuvannya-advokata-u-statusi-sudovogo-eksperta-navit-bez-faktichnogo-vikonannya-zhodnoji-ekspertizi-e-obstavinoyu-nesumisnosti-za-p-4-ch-1-st-7-zakonu-pro-advokaturu-ta-advokatsku-diyalnist (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 01.05.2026 [Decision of the Council of Advocates of Ukraine of 01.05.2026]. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2026-05-01-r-shennya-rau-22_6a201d22def7f.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. РЕЦЕНЗІЇ ТА НОВІ ВИДАННЯ

Медіація (збірник)[1]

Деркач В. В., Назаров О. А.

Реферат · оприлюднено 11.07.2026

Реферат. Деркач В. В. і Назаров О. А. представляють «Збірник прикладних кейсів. Медіаційні (не судові) способи врегулювання спорів між людьми» (Київ : Видавник Назаров О. А., 2026, 62 с.), що вийшов як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці». За твердженням авторів, це перший в Україні збірник прикладних кейсів із медіації; його створено шляхом узагальнення практичного та академічного досвіду викладачів «Київської школи професійної медіації і перемовин». Видання має чітко практичну мету: розвивати навички слухачів, які навчаються на базовому курсі підготовки медіаторів у Школі відповідно до Закону України «Про медіацію». До збірника увійшли актуальні ситуації, з якими громадяни звертаються до українських медіаторів по допомогу у вирішенні спорів. Автори наводять приклади різноманітних задач і пропонують алгоритми їх розв'язання медіатором з урахуванням сучасних досягнень у галузі медіаційних (неконфліктних) способів вирішення спорів між людьми, тож кожен кейс можна використати як вправу для відпрацювання дій медіатора. Збірник схвалено до практичного використання та друку «Київською школою професійної медіації і перемовин» (протокол № 1 від 20.07.2025). Рецензентами виступили доктор психологічних наук, професор В. О. Лефтеров, перший проректор ПВНЗ «Міжнародний гуманітарний університет» (Одеса), і доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України О. І. Мотлях. Авторський колектив поєднує правничий і психологічний досвід: В. В. Деркач — професійний медіатор, адвокат, головний викладач Школи; О. А. Назаров — профе-

сійний медіатор, судовий експерт-психолог (поліграфолог), тренер Національної школи суддів України, кандидат психологічних наук, доцент, засновник і адміністратор Школи. Видання має УДК 347.965:316.48, ББК 67.9(4Укр) і власний DOI. Збірник адресовано вченим-правникам, аспірантам, медіаторам, слухачам, які опановують професію медіатора, а також усім, хто цікавиться проблемами розв'язання спорів між людьми.

Ключові слова: медіація, медіатор, прикладні кейси, позасудове врегулювання спорів, алгоритми медіації, базова підготовка медіаторів, Закон України «Про медіацію», Київська школа професійної медіації і перемовин, практичні навички, конфлікт.

Mediation (a Collection of Applied Cases)

Derkach V. V., Nazarov O. A.

Abstract. Practice-oriented training of mediators under the Law of Ukraine "On Mediation" needs material drawn from real requests of people in conflict. Derkach V. V. and Nazarov O. A. present a collection of applied cases titled "Mediation (Non-Judicial) Methods of Settling Disputes between People" (Kyiv, 2026, 62 pp.), issued as a supplement to the e-journal "Forensic Psychological Examination. Use of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice". The authors describe it as the first collection of its kind in Ukraine, compiled by summarising the practical and academic experience of the teaching staff of the Kyiv School of Professional Mediation and Negotiations. The book brings together current situations in which citizens turn to Ukrainian mediators to resolve disputes, sets out a variety of tasks and offers algorithms for their resolution by the mediator, drawing on recent developments in mediation-based, non-conflict dispute resolution. Its stated purpose is to develop the practical skills of trainees on the School's basic mediator training course. The collection was approved for practical use and publication by the School (minutes No. 1 of 20 July 2025) and peer-reviewed by Professor V. O. Lefterov, Doctor of Psychology, and Professor O. I. Motliakh, Doctor of Law, Honoured Lawyer of Ukraine. One author is a professional mediator and advocate who leads teaching at the School;

the other is a mediator, forensic psychological expert and polygraph examiner, trainer of the National School of Judges of Ukraine and Associate Professor, so the collection joins legal and psychological perspectives. It is intended for legal scholars, postgraduate students, mediators, trainees and all readers interested in resolving disputes between people.

Keywords: mediation, mediator training, applied cases, alternative dispute resolution, out-of-court settlement, mediation algorithms, Law of Ukraine “On Mediation”, practical skills, conflict resolution.

Першоджерело: Деркач В. В., Назаров О. А. Збірник прикладних кейсів. Медіаційні (не судові) способи врегулювання спорів між людьми. Київ : Видавник Назаров О. А., 2026. 62 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці»). DOI: **10.53672/ej.5.2025.02**[2]. Реферат оприлюднено в журналі 11.07.2026.

REFERENCES

1. Derkach V. V., Nazarov O. A. Mediatsiia (zbirnyk) [Mediation (a Collection of Applied Cases)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/18859-mediatsiya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Derkach V. V., Nazarov O. A. Zbirnyk prykladnykh keisiv [A Collection of Applied Cases: Mediation (Non-Judicial) Methods of Resolving Disputes Between People]. Mediatsiini (ne sudovi) sposoby vrehuliuvannia sporiv mizh liudmy. Kyiv : Vydavnyk Nazarov O. A., 2026. 62 s. (Dodatok do elektronnoho referatyvno-naukovoho zhurnalu "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan u yurydychnii praktytsi"). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2025.02. [in Ukrainian].

Звіт[1]

Rybicki P.

Реферат · оприлюднено 26.07.2026

Реферат. Павел Рибіцкий (Paweł Rybicki), експерт ЄС, у 2011–2013 роках голова Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI) та ініціатор створення технічного комітету CEN/TC 419 «Forensic Science Processes», у звіті «Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine», підготовленому в межах Проєкту ЄС «Право-Justice» (2024, 34 с.), здійснив, за оцінкою реферату, найповніший на сьогодні зовнішній аудит української судово-експертної сфери. Звіт ґрунтується на кабінетному й польовому дослідженні 2024 року: інтерв'ю та анкетуванні дев'ятнадцяти ключових інституцій (установи Мін'юсту, СБУ, Національна поліція, Офіс Генерального прокурора, суддівський корпус, адвокатура, приватні експерти, науковці); судову медицину, судову психіатрію та огляд місця події не охоплено. Рибіцкий констатує фрагментацію системи: десятки державних установ різних міністерств із перетином компетенцій, лише в системі Мін'юсту сім надавачів послуг, що конкурують між собою. Приватний сектор критично слабкий: з 14 146 експертів державного Реєстру приватних лише 1 920, а активно практикують 400–500, оскільки регулювання пропонує їм «не стимули, а дисциплінарні заходи». Серед інших вад — монополія державних установ на криміналістичні, судово-медичні та судово-психіатричні експертизи, діяльність експертних служб усередині СБУ та Нацполіції всупереч ст. 4 Закону України «Про судову експертизу», централізована реєстрація методик замість валідації, відсутність акредитації за ISO/IEC 17025, професійного тестування й прозорої сертифікації персоналу. Автор пропонує 25 стратегічних рекомендацій: новий закон про судову експертизу, позавідомчий Орган з питань судової науки та судової експертизи, підзвітний Верховній Раді, виведення ДНДЕКЦ МВС, КНДІСЕ та ННЦ «Інститут судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса» з підпорядкування міністерств, скасування монополій, допуск приватних юридичних осіб та іноземних експертів (зокрема в розслідуваннях воєнних злочинів), скасування монопо-

лії Мін'юсту на навчання експертів, професійну асоціацію, дворівневу валідацію методик і дорожню карту приєднання до обміну даними за Регламентом (ЄС) 2024/982 («Прюм II»). Реферат зіставляє звіт із позицією Європейської комісії та законопроєктом Мін'юсту про уніфікацію судово-експертної діяльності, який, як показано, рухається у протилежному напрямку. Для приватних судових експертів документ важливий тезою про рівність висновків: єдиним критерієм їх оцінки має бути якість, а не статус установи.

Ключові слова: судова експертиза, судова наука, реформа судово-експертної системи, Проєкт ЄС «Право-Justice», ENFSI, приватні судові експерти, державна монополія, незалежність експертних установ, акредитація ISO/IEC 17025, валідація методик, Прюм II, європейська інтеграція.

Report: Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine (EU Project Pravo-Justice)

Rybicki P.

Abstract. Ukraine's path towards EU membership requires a forensic science system that is independent, accredited and able to exchange data with EU Member States. This referat summarises the report by Paweł Rybicki, EU expert and former Chair of the European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), prepared under the EU Project Pravo-Justice (2024, 34 pp.). The report draws on desk and field research carried out in 2024, including interviews and questionnaires with nineteen key institutions: Ministry of Justice institutes, the Security Service, the National Police, the Office of the Prosecutor General, judges, the bar, private experts and academia; forensic medicine, forensic psychiatry and crime scene examination were outside its scope. The author finds the system fragmented, with dozens of state institutions under different ministries and seven competing providers within the Ministry of Justice alone. The private sector is weak: of 14,146 registered experts only 1,920 are private and just 400–500 actively practise. Further problems include state monopolies on several types of examination, expert units operating inside investigative bodies

contrary to Article 4 of the Law “On Forensic Examination”, centralised registration of methods instead of validation, and the absence of ISO/IEC 17025 accreditation and proficiency testing. Twenty-five strategic recommendations follow: a new forensic examination law, an independent body accountable to Parliament, autonomy for the three flagship institutes, an end to monopolies, admission of private legal entities and foreign experts, a professional association, two-level method validation and a roadmap to the Prüm II framework. The referat compares these proposals with the Ministry of Justice draft law on unifying forensic activity and finds the two pointing in opposite directions.

Keywords: forensic science, forensic examination, judicial expertise reform, EU Project Pravo-Justice, ENFSI, private forensic experts, state monopoly, independence of forensic institutions, ISO/IEC 17025 accreditation, method validation, Prüm II, EU integration.

Першоджерело: Rybicki P. Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine : report / EU Project Pravo-Justice. [Kyiv], 2024. 34 p.[2] Реферат оприлюднено в журналі 26.07.2026.

REFERENCES

1. Rybicki P. Zvit [Report: Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine (EU Project Pravo-Justice)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19005-zvit (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Rybicki P. Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine : report / EU Project Pravo-Justice. [Kyiv], 2024. 34 p. URL: https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/688/381/7d8/6883817d891d7624908973.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

Щоденник[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2026

Анотація. Назаров О. А. представляє укладений ним «Щоденник записів (конспектів) слухача при вивченні курсу «Психолог у кримінальному провадженні за участю дитини»» (Київ, 2023, 204 с.), виданий як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». Курс розробила команда Координаційного центру з надання правової допомоги для психологів, яких можуть залучати до кримінальних проваджень за участю малолітніх і неповнолітніх осіб через регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; навчання є складовою конкурсного відбору до відповідного Реєстру психологів. Щоденник створено методом щоденного конспектування матеріалу відповідно до модулів курсу: записи впродовж чотирьох днів занять вів слухач — кандидат психологічних наук, доцент, атестований Міністерством юстиції України судовий експерт-психолог — у період навчання з 29 червня по 9 липня 2023 року. Публікація детально відтворює процедуру конкурсу, оголошеного наказом Координаційного центру від 15 травня 2023 року № 235-аг (зі змінами, внесеними наказом від 15 червня 2023 року № 329-аг) на період з 15 травня по 3 серпня 2023 року. Підсумкову оцінку психолога формують додаванням оцінки за навчання й оцінки за співбесіду згідно з додатком 7 до Порядку проведення конкурсу. За навчання виставляють від 1 до 5 балів залежно від кількості правильних відповідей у тесті (5 балів — 20 і більше, 1 бал — 4 і менше); кількість спроб у межах строку навчання не обмежена, а психолог, чия підсумкова оцінка нижча за мінімальні 8 балів, вважається таким, що конкурс не пройшов. Наведено й рішення Комісії з відбору психологів, про яке автора повідомлено 3 серпня 2023 року: підсумкову оцінку за першим і другим етапами визнано достатньою для включення його до Реєстру. Видання адресоване всім, хто у професійній діяльності застосовує психологічні знання щодо роботи з дитиною в юридично значущих ситуаціях, і може бути орієнтиром для психологів, які готуються до участі в такому відборі.

Ключові слова: психолог у кримінальному провадженні, дитина, малолітні та неповнолітні особи, безоплатна вторинна правова допомога, Координаційний центр з надання правової допомоги, Реєстр психологів, конкурсний відбір, підвищення кваліфікації, щоденник слухача, судово-психологічна експертиза.

Diary: A Trainee's Notes on the Course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child"

Nazarov O. A.

Abstract. Psychologists who assist children in Ukrainian criminal proceedings through the free secondary legal aid system are selected competitively, and a dedicated training course is part of that selection. Nazarov O. A. presents a diary of a trainee's notes compiled while studying the course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child" (Kyiv, 2023, 204 pp.), published as a supplement to the e-journal "Forensic Psychological Examination. Use of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice". The course was designed by the Coordination Centre for Legal Aid Provision for psychologists who may be engaged, via regional legal aid centres, in criminal proceedings involving minors, with a view to their inclusion in a dedicated Register. The diary was produced by daily note-taking structured by the course modules during the training period of 29 June to 9 July 2023; its author is a PhD in Psychology, Associate Professor and forensic psychological expert certified by the Ministry of Justice of Ukraine. The publication also documents the selection procedure announced by Coordination Centre Order No. 235-ar of 15 May 2023 (as amended): the final score combines the training result, graded from 1 to 5 points according to the number of correct test answers with unlimited attempts, and the interview score; candidates scoring below 8 points fail. On 3 August 2023 the selection commission found the author's final score sufficient for inclusion in the Register. The diary is addressed to professionals who apply psychological knowledge when working with children in legally significant situations and may guide psychologists preparing for the selection.

Keywords: child, criminal proceedings, psychologist, minors, free secondary legal aid, Coordination Centre for Legal Aid Provision, register of psychologists, competitive selection, professional training, trainee diary.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2026.

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Shchodennyk [Diary: A Trainee's Notes on the Course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. № 4 (69). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/18858-shchodennik (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

25.07.2026

На думку штучного інтелекту Gemini, який виконує запити від ШІ в Google та штучного інтелекту Claude, найвідомішим незалежним судовим експертом психологом (поліграфологом) в Україні є кандидат психологічних наук, доцент Назаров Олег Анатолійович (м. Київ)[1]

У матеріалі описано перевірку, проведену 25 липня 2026 року: системам штучного інтелекту Gemini (Google) і Claude (Anthropic) поставили запит про найвідомішого незалежного судового експерта-психолога в Україні, і обидві назвали канд. психол. наук, доцента Назарова О. А. Наведено обґрунтування відповідей мовою оригіналу та довідку: заснування журналу «Судово-психологічна експертиза...», розробка методики «Діалог» для детектора «DPulse», заняття для поліграфологів Національної поліції в НАВС 15 липня 2026 року, відзнаки 2025 року.

26.07.2026

Виступ Ольги СТЕЛЬМАХ, заступника керівника "правового судово-експертного управління" Директорату Міністерства юстиції України 24 липня на EXPERT'2026 засвідчив, що Мін'юст обрав централізацію замість реформи: уніфікація без якості[2]

24 липня 2026 року на Всеукраїнському конгресі судових експертів EXPERT'2026 у Києві Ольга Стельмах (Мін'юст) назвала три завдання Дорожньої карти з питань верховенства права щодо судової експертизи й повідомила, що проєкт закону про уніфікацію судово-експертної діяльності 9 червня Урядовий комітет повернув до отримання позиції Європейської комісії. У публікації проєкт проаналізовано критично: у ньому немає норм про акредитацію за ISO/IEC 17025, а навчання експертів за підтримки проєкту «Право-Justice» у 2025–2026 роках не знайшло відображення в ініціативі міністерства.

26.07.2026

Відкритий лист Європейській комісії (ЄК) від спільноти приватних судових експертів про багаторічне гальмування судово-експертної реформи в України та прохання зробити застереження в позиції ЄК по законопроєкту щодо уніфікації судово-експертної діяльності[3]

26 липня 2026 року ГО «Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка» оприлюднила відкритий лист до Комісарки ЄС Марти Кос і Представництва ЄС в Україні. Приводом стало повернення Урядовим комітетом 9 червня законопроєкту Мін'юсту про уніфікацію судово-експертної діяльності до отримання позиції Єврокомісії. Автори листа вказують на сплив строку виконання Дорожньої карти, відсутність у проєкті норм про акредитацію за ISO/IEC 17025 і валідацію методів, зосередження несумісних функцій у Мін'юсті та підготовку документа без публічних консультацій.

27.07.2026

06 лютого 2026 року започаткована нова ера недержавної експертизи в Україні: реалізація рекомендацій Проєкту «Право-Justice» створення громадської спілки "Конфедерація недержавних судових експертів та експертних організацій України"[4]

Повідомлено про реєстрацію 6 лютого 2026 року громадської спілки «Конфедерація недержавних судових експертів та експертних організацій України» (ГС «КОНЕКС»). Її створення втілює рекомендацію № 6 звіту П. Рибіцького, підготовленого 2024 року для Проєкту ЄС «Право-Justice», і завершує процес: шестимісячне навчання 2025 року за участю EFIC, меморандум, підтриманий 32 експертами, протокол чотирьох громадських організацій від 28 листопада 2025 року. До ініціативи приєдналося ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут...» в особі директора О. А. Назарова.

17.08.2026

Сучасна судова експертиза України: запрошуємо судових експертів і замовників експертиз долучитися до опитування 2026[5]

Журнал «Судово-психологічна експертиза...» разом із громадськими організаціями судових експертів, ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» та Київським тренінг-центром судових експертів запрошує взяти участь у двох онлайн-опитуваннях 2026 року. Анкета «Судова експертиза України: стан, виклики та напрями реформи» адресована судовим експертам, анкета «Судова експертиза очима замовника: якість, строки та довіра» розрахована на суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів. Зіставлення відповідей має виявити проблеми якості, строків і довіри та напрями реформи.

29.08.2026

Як стати судовим експертом в Україні? Присвоєння кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю: поради, документи, теоретична підготовка[6]

Покроково пояснено, як здобути кваліфікацію судового експерта за Законом України «Про судову експертизу» і Порядком, затвердженим наказом Мін'юсту від 6 травня 2025 року № 1224/5. Описано вимоги до освіти (магістр, не менше 50 кредитів ЄКТС профільних компонентів), теоретичну підготовку, стажування в установах Мін'юсту, перелік документів до ЦЕКК, усний іспит за Тимчасовим порядком (наказ № 2766/5) і присягу. Повідомлено про курс теоретичної підготовки в ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» тривалістю 1 місяць.

REFERENCES

1. Na dumku shtuchnoho intelektu Gemini, yakyi vykonuie zapyty vid SHI v Google ta shtuchnoho intelektu Claude, naividomishym nezalezhnym sudovym ekspertom psykholohom (polihrafolohom) v Ukraini ye kandydat psykholohichnykh nauk, dotsent Nazarov Oleh Anatoliiovych (m. Kyiv) [According to the Artificial Intelligence Gemini, Which Answers Queries in Google, and the Artificial Intelligence Claude, the Best-Known Independent Forensic Psychologist (Polygraph Examiner) in Ukraine Is Oleh Anatoliiovych Nazarov, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor (Kyiv)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa

i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 25 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19002-tsikava-novina-na-dumku-shtuchnogo-intelektu-gemini-zokrema-modeli-seriji-flash-yake-za-bezpechue-robotu-funktsij-ai-overviews-oglyadi-vid-shi-v-google-poshuku-najvidomishim-nezalezhnim-sudovim-ekspertom-psikhologom-v-ukrajini-e-nazarov-oleg-anatolijovich (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Vystup Olhy STELMAKH, zastupnyka kerivnyka "pravovoho sudovo-ekspertnoho upravlinnia" Dyrektoratu Ministerstva yustytsii Ukrainy 24 lypnia na EXPERT'2026 zasvidchyv, shcho Miniust obrav tsentralizatsiiu zamist reformy: unifikatsiia bez yakosti [The Speech of Olha Stelmakh, Deputy Head of the "Legal Forensic Expert Department" of the Directorate of the Ministry of Justice of Ukraine, on 24 July at EXPERT'2026 Showed That the Ministry of Justice Chose Centralisation Instead of Reform: Unification Without Quality]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 26 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19004-vistup-olgi-stelmakh-zastupnika-nachalnika-golovnogo-upravlinnya-normativno-pravovogo-zabezpechennya-sudovo-ekspertnoji-diyalnosti-direktoratu-pravosuddya-ta-kriminalnoji-yustitsiji-ministerstva-yustitsiji-ukrajini-24-lipnya-na-expert-2026-zasvidchiv-shcho-min-yust-ne-zbiraetsya-buduvati-institutsijno-zbalansovanu-sistemu-sudovo-ekspertnikh-organiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vidkrytyi lyst Yevropeiskii komisii (YEK) vid spilnoty pryvatnykh sudovykh ekspertiv pro bahatorichne halmuvannia sudovo-ekspertnoi reformy v Ukrainy ta prokhannia zrobyty zasterezhennia v pozytsii YEK po zakonoproiektu shchodo unifikatsii sudovo-ekspertnoi diialnosti [Open Letter to the European Commission from the Community of Private Forensic Experts on the Long-Term Obstruction of Forensic Expert Reform in Ukraine and a Request to Include a Reservation in the EC Position on the Draft Law on Unification of Forensic Expert Activity]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 26 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19007-vidkritij-list-evropejskij-komisiji-vid-spilnoti-

privatnikh-sudovikh-ekspertiv-ukrajini-pro-bagatorichne-galmuvannya-sudovo-ekspertnoji-reformi-v-derzhavi-ta-prokhannya-vidobraziti-sistemni-zasterezhennya-v-pozitsiji-komisiji-shchodo-zakonoproektu-minyustu-pro-unifikatsiyu-sudovo-ekspertnoji-diyalnosti (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. 06 liutoho 2026 roku zapochatkovana nova era nederzhavnoi ekspertyzy v Ukraini: realizatsiia rekomendatsii Proiektu "Pravo-Justice" stvorennia hromadskoi spilky "Konfederatsiia nederzhavnykh sudovykh ekspertiv ta ekspertnykh orhanizatsii Ukrainy" [On 6 February 2026, a New Era of Non-State Forensic Examination Began in Ukraine: Implementation of the Recommendations of the "Pravo-Justice" Project to Establish the Public Union "Confederation of Non-State Forensic Experts and Expert Organisations of Ukraine"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 27 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19018-6-lyutogo-2026-roku-v-ukrajini-zareestrovana-gromadska-spilka-konfederatsiyu-nederzhavnikh-sudovikh-ekspertiv-ta-ekspertnikh-organizatsij-ukrajini-z-metoyu-realizatsiji-rekomendatsij-ekspertiv-es-v-ramkakh-provedenogo-nezalezhnogo-doslidzhennya-2024-roku-na-zamovlennya-proektu-es-pravo-justice (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suchasna sudova ekspertyza Ukrainy: zaproshuiemo sudovykh ekspertiv i zamovnykiv ekspertyz doluchytysia do opytuvannia 2026 [Modern Forensic Examination in Ukraine: Forensic Experts and Clients of Examinations Are Invited to Take Part in the 2026 Survey]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 17 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19184-suchasna-sudova-ekspertiza-ukrajini-zaproshuemo-sudovikh-ekspertiv-i-zamovnikiv-ekspertiz-doluchitisya-do-opituvannya-2026 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Yak staty sudovym ekspertom v Ukraini? Prysvoiennia kvalifikatsii sudovoho eksperta za vidpovidnoiu ekspertnoiu spetsialnistiu: porady, dokumenty, teoretychna pidhotovka [How to Become a Forensic Expert in Ukraine? Awarding the Qualification of Forensic Expert in the Relevant Ex-

pert Speciality: Advice, Documents, Theoretical Training]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 29 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/19287-yak-stati-sudovim-ekspertom-v-ukrajini-prisvoennya-kvalifikatsiji-sudovogo-eksperta-za-vidpovidnoyu-ekspertnoyu-spetsialnistyu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ВЛАСНІ РОЗРОБКИ

Психофізіологічний апаратурний комплекс «Хист»

«Хист» — український психофізіологічний апаратурний комплекс, що продовжує повоєнні традиції вітчизняного апаратурного конструювання в Інституті психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

Комплекс — спільна розробка Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, кафедри акустики й акустоелектроніки НТУУ «Київський політехнічний інститут» і ДП «Телеком-Пневматик»; автор методики й співавтор приладу — доктор психологічних наук, професор С. І. Болтівець. Випробування комплексу описано вже 2012 року. Методику закріплено в патенті України на корисну модель № 129009 «Спосіб визначення індивідуальних психологічних здібностей і актуального психофізіологічного стану людини» (заявка від 09.08.2018, опубліковано 10.10.2018) [1].

УКРАЇНА

ПАТЕНТ

НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

№ 129009

СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ І АКТУАЛЬНОГО ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ

Видано відповідно до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі".

Зареєстровано в Державному реєстрі патентів України на корисні моделі 10.10.2018.

Заступник міністра економічного розвитку і торгівлі України М.І. Тітарчук

Патент України на корисну модель № 129009 [1]

Реактометрична проба будується на п’яти параметрах: рука чи нога, права чи ліва, світловий чи звуковий подразник, реакція на появу або на зникнення сигналу, одиничний сигнал чи серія щонайменше з десяти відповідей. Реакцію ноги реєструє педаль, руки — кнопка «Старт/Стоп». Швидкість реагування оцінюють за сімома рівнями — від «значної» (до 132 мс) до «зниженої» (від 381 мс), а порівняння рук і ніг дозволяє визначити провідну кінцівку й провідний спосіб реагування. Комплекс має також лабіліметр (критична частота злиття світлових спалахів) і вбудований тремометр [1].

Сертифікат № 001

Виробник та винахідник визнають
Назарова Олега Анатолійовича
ТОВ "Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі"
таким, що успішно виконав (-ла) вимоги як

СЕРТИФІКОВАНИЙ КОРИСТУВАЧ, який пройшов (-ла) повний цикл практичного застосування психофізіологічного апаратурного комплексу "Хист" (виробник - Україна) у психологічній практиці і судовій експертизі.

Винахідник (патент на корисну модель №129009 від 10.10.2018), доктор психологічних наук, професор С.І. Болтівець

Виробник, генеральний директор заводу-виробника психофізіологічного комплексу "Хист" - ДП "Телеком-Пневматик" Ф.Ю. Гаврилюк

м. Київ, Україна 22.02.2024

Certificate No. 001

Manufacturer and inventor acknowledge
Oleh Nazarov
LLC "Kyiv International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph"
such that he successfully fulfilled the requirements as

A CERTIFIED USER who has completed a full cycle of practical application of the psychophysiological equipment complex "Khyst" (manufacturer - Ukraine) in psychological practice and forensic examination.

Inventor (utility model patent No. 129009 dated 10.10.2018), Doctor of Psychological Sciences, Professor Serhii Boltivets

Manufacturer, general director of the manufacturing plantof the psychophysiological complex "Khyst" - SE "Telekom-Pnevmatic" Fedir Havryliuk

Kyiv, Ukraine February 22, 2024

Сертифікат користувача психофізіологічного апаратурного комплексу «Хист» [1]

О. А. Назаров запропонував нову процедуру: вимірювати складну диференційовану сенсомоторну реакцію (go/no-go або класичну реакцію вибору) під час виконання фонового коректурного тесту Бурдона. Досліджуваний одночасно шукає знаки в тексті, стежить за апаратними сигналами, розпізнає їх і вирішує, відповідати чи стримати рух. Такий режим подвійного завдання дозволяє окремо оцінити зорово-пошукову діяльність і апаратно зареєстрований час складної реакції [2].

REFERENCES

1. Nazarov O.A. Psykhofiziolohichnyi aparaturnyi kompleks "Khyst". Diahnostyka prostoi ta skladnoi sensomotornoi reaktsii liudyny rukamy i nohamy: analiz naukovo-patentnykh ta vidkrytykh dzherel [The "Khyst" Psychophysiological Hardware Complex. Diagnosing Simple and Complex Sensorimotor Reactions of the Hands and Feet: An Analysis of Scientific, Patent and Open Sources]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 18 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-psikhologa/18933-nazarov-o-a-psikhofiziologichnij-aparaturnij-kompleks-khist-dia-

gnostika-prostoji-ta-skladnoji-sensomotornoji-reaktsiji-lyudini-rukami-i-nogami-analiz-naukovo-patentnikh-ta-vidkritikh-dzherel (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Nazarov O.A. Aparatne vymiriuvannia skladnoi dyferentsiiovanoi sensomotornoi reaktsii v umovakh vykonannia fonovoho korekturnoho zavdannia za pryntsypom testu Burdona na prykladi zastosuvannia psykhofiziolohichnoho aparaturnoho kompleksu "Khyst" [Hardware Measurement of Complex Differentiated Sensorimotor Reaction During a Background Cancellation Task Based on the Bourdon Test: The Case of the Khyst Psychophysiological Hardware Complex]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2026. 17 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-psikhologa/18932-nazarov-o-a-aparatne-vimiryuvannya-skladnoji-diferentsijovanoji-sensomotornoji-reaktsiji-v-umovakh-vikonannya-fonovogo-korekturnogo-zavdannya-za-printsipom-testu-burdona-na-prikladi-zastosuvannya-psikhofiziologichnogo-aparaturnogo-kompleksu-khist (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2026. № 4 (69). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2026. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19802-2026-4-69 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2026, № 4 (69) (липень – серпень 2026 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 54 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua